

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

SAB390

Predefinert informasjon

Startdato:	03-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Slutt dato:	15-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 SAB390 1 O 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	216
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Rusmiddelaushengiges liuskvalitet i åpne russcener
Antall ord *:	7989

Sett hake dersom Ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Inneholder besvarelsen Nei
konfidensielt
materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
uitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	105
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

BACHELOROPPGAVE

Rusmiddelavhengiges livskvalitet i åpne
russcener

People with substance use disorders'
quality of life in open drug scenes

Kandidatnummer: 216

Bachelor i sosialt arbeid – SAB390

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Institutt for velferd og deltaking

15.05.2023

Antall ord: 7989

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract:

Background: People with substance use problems are in general one of the groups that are most prone to have low quality of life. Open drug scenes can be a social meeting point, where people with substance use addiction can feel a sense of community and social belonging. At the same time can open drug scenes involve violence and insecurity. People with substance use addiction can however experience the open drug scene differently. For that reason, the quality of life to people with substance addiction can be affected differently depended on how one experiences the open drug scene. **The research question** in this bachelor thesis is therefore: In what way can community and social belonging to open drug scenes affect the quality of life to people with substance use addiction?

Method: The research method in this thesis is literature review. Four research articles were identified and included through a systematic literature search, and one research report were found through citation search. A thematic analysis of the data material was then conducted, where three themes got formed. **Findings:** My first finding shows that sharing of substances/drugs can create a community, where people with substance addiction in the open drug scene experiences this differently. The second finding was people with substance addiction experience social belonging to the open drug scene, which may be due to the feeling of loneliness and exclusion in the society at large. My third finding shows that some substance users experience the feeling of recognition and understanding in the open drug scene. However, some experience a lack of this, where substance users in the open drug scene can have an elevated risk to be subjected to violence. In summary, people with substance addiction in the open drug scene experience community and social belonging to this environment differently. In this way, the quality of life to people with substance use addiction get effected differently in the open drug scene.

Innholdsfortegnelse

1. INTRODUKSJON	5
1.1 Valg og begrunnelse av tema	5
1.2 Presentasjon av oppgavens problemstilling, begrepsavklaring og avgrensning	5
1.2.1 Oppgavens problemstilling.....	5
1.2.3 Avgrensning	7
1.3 Forforståelse om problemstillingen	8
1.4 Oppgavens disposisjon	8
2. Sosialfaglige relevans og kontekstbeskrivelse	8
2.1 Sosialfaglig relevans	8
2.2 Kontekstbeskrivelse.....	9
3. Metodekapittel.....	10
3.1 Fenomenologi.....	10
3.2 Litteraturstudie som metode	11
3.3 Søkestrategi.....	11
3.3.1 Identifikasjon og presentasjon av datamaterialet	12
3.4 Kildekritikk.....	13
3.5 Tematisk analyse og validitet	13
3.6 Forskningsetikk.....	14
4. Teorikapittelet	15
Behovstrianglet:.....	16
Fellesskap og skyggeliv:.....	16
Sosial tilhørighet og ensomhet:	17
Sosialt nettverk og sosial kapital:	17
Nettverksformer:.....	17
Rusmiddelavhengighet:.....	18
5. Funn og drøfting.....	19

5.1 Deling av rusmidler.....	19
5.2 Ensomhet og fremmedgjøring.....	21
5.3 Opplevelse av anerkjennelse og forståelse	24
6. Avsluttende kommentar	27
Litteraturliste:	29
Vedlegg 1:.....	33
Vedlegg 2:.....	34
Tabeller	
Tabell 1.2:	14

1. INTRODUKSJON

1.1 Valg og begrunnelse av tema

Oppgavens tema er rusmiddelavhengiges livskvalitet i de åpne russcenene. Generelt er mennesker med rusproblemer en av de gruppene som er mest utsatt for eller står i fare for lav livskvalitet (Hammersland & Barstad, 2022, s. 4). Av denne grunn har jeg valgt dette tema, hvor jeg ønsker å undersøke hvordan rusmiddelavhengige selv opplever livskvaliteten i de åpne russcenene. Ifølge flere brukerundersøkelser har ikke rusmiddelavhengige en ensartet opplevelse av åpne russcener (Audestad et al., 2020, s. 18). Åpne russcener kan på den ene siden oppfattes som en arena for kjøp og salg av illegale rusmidler, preget av uro, utrygghet og vold (Audestad et al., 2020, s. 22). På den andre siden kan åpne russcener bli sett på som en sosial arena, hvor rusmiddelavhengige opplever fellesskap og sosial tilhørighet (Audestad et al., 2020, s. 26). Jeg vil derfor i denne oppgaven undersøke hvordan fellesskap og sosial tilhørighet til de åpne russcener påvirker livskvaliteten til rusmiddelavhengige, fra et brukerperspektiv.

1.2 Presentasjon av oppgavens problemstilling, begrepsavklaring og avgrensning

1.2.1 Oppgavens problemstilling

På hvilken måte kan fellesskap og sosial tilhørighet til åpne russcener påvirke livskvaliteten til rusmiddelavhengige?

1.2.2 Begrepsavklaring

Fellesskap: Fellesskap kan defineres som en gruppe individer som har en intim solidaritet med hverandre (Henriksen & Sande, 1995, s. 62). Med andre ord kan et fellesskap muliggjøre utviklingen av sosiale bånd, som kan gi en tilhørighetsfølelse som knytter personer til en gruppe (Henriksen & Sande, 1995, s. 68).

Sosial tilhørighet: Sosial tilhørighet kan defineres som en følelse av å bli inkludert og akseptert i de gruppene en ønsker å tilhøre (Barstad & Sandvik, 2015, s. 20). Med andre ord handler sosial tilhørighet om en subjektiv opplevelse av å føle seg ønsket i et valgt fellesskap.

Åpne russcener: Åpne russcener kan defineres som en sosial arena og samlingspunkt for rusmiddelavhengige, hvor bruk og salg av illegale rusmidler finner sted i det offentlige rom (Renland, 2016, s. 48; Waal et al., 2014, s. 1). Illegale rusmidler betegnes som narkotika i Norge (Mørland & Waal, 2016, s. 348). Dette innebærer at det ikke er tillatt å omsette eller forbruke narkotika, hvor straffebestemmelsene er varierende på de ulike nivåene (Mørland & Waal, 2016, s. 348). I denne oppgaven omhandler rusmidler både illegale og legale rusmidlene, selv om åpne russcener gjerne domineres av illegale rusmidler.

Livskvalitet: Livskvalitet kan forstås og måles både objektivt og subjektivt (Nes et al., 2021). Den subjektive livskvaliteten omhandler hvordan den enkelte opplever livet. Det som derimot kan måles ut ifra sentrale menneskelig behov omtales som den objektive livskvaliteten. Eksempelvis er sosial tilhørighet og trygghet grunnleggende behov (Schiefløe, 2015, s. 131).

Rusmiddelavhengighet: Rusmiddelavhengighet kan defineres som «et spektrum av fysiologiske, atferdsmessige og kognitive fenomener der bruken av substans eller substansklasse får en mye høyere prioritet for en gitt person enn annen atferd som tidligere var av stor verdi» (ICD-10: 73, i Lossius, 2021, s. 26). Rusmiddelbruket står med andre ord sentralt i individets liv og overskygger andre livsforhold, til tross for alvorlige fysiske, psykiske, sosiale eller økonomiske konsekvenser (Lossius, 2021, s. 27).

Andre sentrale begrep i denne oppgaven vil bli definert første gang de nevnes i teksten.

1.2.3 Avgrensning

Oppgaven avgrenses til brukerperspektivet, og dermed rusmiddelavhengige i åpne russcener sitt perspektiv. Samfunns- eller lokalsamfunnsperspektiv, sosialarbeiderens, eller pårørendes perspektiv kunne eksempelvis også belyst temaet. Det er med andre ord flere måter å forstå hvordan sosial tilhørighet og felleskap til åpne russcener påvirker rusmiddelavhengiges livskvalitet.

Jeg har valgt å avgrense oppgaven til rusmiddelavhengige over 18 år. Dette fordi majoriteten som oppholder seg i dette miljøet er over 18 år, hvor gjennomsnittsalderen til informantene i datamaterialet mitt er 40 år. Oppgaven fokuserer på rusmiddelavhengige generelt som har en tilknytning til de åpne russcenene. Dette fordi jeg ønsker å få en bred forståelse for hvordan rusmiddelavhengige opplever livskvaliteten i de åpne russcenene. En viktig presisjon er at grupper av rusmiddelavhengige har store variasjoner på lik linje med andre befolkningsgrupper (Mørland & Waal, 2016, s. 64). Eksempelvis kan mennesker med samtidig rus- og psykisk lidelse (ROP), eller ulike kjønn oppleve livskvaliteten i åpne russcener forskjellig. Funnene i oppgaven inkludere disse variasjonene, men jeg vil ikke eksplisitt drøfte og sammenligne disse aspektene.

Oppgaven er avgrenset til norske forhold. Dette fordi bruk og salg av illegale rusmidler forekommer i de åpne russcenene, hvor det norske lovverket er forskjellig fra andre land angående hvilke rusmidler som er legale eller illegale. Det som regnes som illegale rusmidler i Norge kommer frem i Narkotikaforskriften(2013) §3, bokstav a. Paragrafen definerer narkotika som «stoffer, grupper av stoffer, droger, planter og sopper som er oppført i narkotikalistens, jf. §4. Fokuset blir i tillegg på åpne russcener i Bergen og Oslo. Både Bergen og Oslo kommune har egne politiske føringer som kan påvirke tilnærmingen til både de åpne russcenene og menneskene i dette miljøet. Eksempler på dette kommer jeg nærmere inn på i 2.2 om kontekstbeskrivelsen.

1.3 Forforståelse om problemstillingen

Ifølge hermeneutikken har alle mennesker en forforståelse som tilegnes gjennom livet (Jenssen, 2021, s. 79–80). Forforståelsen påvirker hvordan en tolker, forstår og orienterer seg i verden. Min forforståelse er at rusmiddelavhengige kan oppleve god livskvalitet i de åpne russcenene gjennom fellesskap og sosial tilhørighet. Denne forforståelsen kommer av både faglig og personlige erfaringer. I praksisen i rusfeltet fikk jeg sett betydningen av sosiale relasjoner, spesielt i veien til rusfrihet. Det sosiale arbeidet for meg omhandle dessuten å se potensiale i andre mennesker og støtte dem, hvor målet nødvendigvis ikke omhandler endring. Eksempelvis er det ikke nødvendigvis alltid rusfrihet som er målet, tenker jeg. En annen påvirkningsfaktor er at jeg har hatt en nær relasjon som hadde tilknytning til de åpne russcenene. Relasjonen har trolig påvirket hvordan jeg ser på menneskene i dette miljøet, hvor jeg har en forforståelse av at personer med rusmiddelavhengighet er mye mer enn rusmiddelavhengigheten sin. I metodekapittelet skal jeg komme inn på hvordan forforståelsen min kan påvirke tolkningen og innhenting av datamaterialet.

1.4 Oppgavens disposisjon

Oppgaven inneholder seks kapitler. Kapittel to vil oppgavens sosialfaglige relevans og kontekstbeskrivelse bli gjort rede for. Kapittel tre omhandler oppgavens metode, som er litteraturstudie. Kapittel fire presenterer relevant teori. Kapittel fem er et samlet kapittel om funn og drøfting, hvor funnene 1) Deling av rusmidler, 2) Ensomhet og fremmedgjøring og 3) Opplevelse av anerkjennelse og forståelse, drøftes fortløpende etter hver presentasjon. Kapittel seks inneholder en avsluttende kommentar.

2. Sosialfaglige relevans og kontekstbeskrivelse

2.1 Sosialfaglig relevans

Ifølge Bergen kommunes *Handlingsplanen mot åpne russcener 2019 – 2022* (2019, s. 11) finnes det ikke tjenester for oppsøkende sosialt feltarbeidet i de åpne russcenene. Det er kun Utekontakten som forvalter forebygging av nyrekruttering til åpne russcener. Målgruppen deres er derimot langt yngre enn flertallet som oppholder i de åpne russcenene.

Hovedsakelig har politiet vært den eneste iverksetter av innsats i de åpne russcene i både Bergen og Oslo (Audestad et al., 2020, s. 11; Byråd for sosial, bolig og inkludering, Bergen kommune, 2019, s. 12). Tiltakene har derfor vært preget av kontroll, bortvisning og bøtelegging. Dette kan ha ført til en ytterligere marginalisering av rusmiddelavhengige (Audestad et al., 2020, s. 26). I et forskningsstudium av fem europeiske land kommer det frem at den mest hensiktsmessige tilnærmingen til de åpne russcenene er gjennom samarbeid mellom politiet, sosial- og helsetjenestene (Waal et al., 2014, s. 9). Med andre ord kan sosialfaglig kompetanse være viktig i tilnærmingen til de åpne russcenene.

Ifølge *FOs yrkesetiske grunnlagsdokumentet* (2021, s. 5) skal sosialarbeidere ivareta brukerens rettigheter, hvor en har et særskilt ansvar for å øke rettsikkerheten og bedre levekårene for utsatte grupper i samfunnet. Jeg tenker derfor at det sosiale arbeidet står sentralt i ivaretagelsen av rusmiddelavhengiges livskvalitet i de åpne russcenene. Sosialt arbeid bygges på et bredt kunnskapsgrunnlag med ulike perspektiver, hvor brukerperspektivet er et av de viktigste i yrkesutøvelsen (Ellingsen & Levin, 2015, s. 53). Dette fordi perspektivet kan gi en forståelse for hvordan den enkelte opplever problemet, som danner grunnlaget for hvordan problemet skal håndteres. Av denne grunn kan rusmiddelavhengige i de åpne russcenene sitt perspektiv være viktig kunnskap for forståelse av og tilnærming til dette miljøet. Styrkeperspektivet er et annet viktig perspektiv innen sosialt arbeid. Dette innebærer å se muligheter og styrker hos den enkelte og i deres omgivelser, fremfor å fokusere på det syke eller skadede hos individet (Berg et al., 2015, s. 24). Målet med dette fokuset er å bidra til opplevd mestring og kontroll i brukeren sitt liv. Styrkeperspektivet står sentralt i denne oppgaven, hvor jeg skal belyse eventuelle positive påvirkningsfaktorer fra de åpne russcenene.

2.2 Kontekstbeskrivelse

Åpne russcener har vært en sentral del av Oslos og Bergens bybilde over lang tid. I boken «Narkoatlas-Oslo» fremlegges det hvordan åpne russcener har forflyttet seg de siste femti årene i Oslo sentrum (Sandås, 2016, i Renland, 2016, s. 1). I Bergen var Nygårdsparken i flere tiår en av Nord-Europas største åpne russcener, og ble stengt offisielt sommeren 2014

(Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 14). Før stengingen hadde politiet flere ganger forsøkt å splitte miljøet. Dette hadde en kortvarig effekt, hvor miljøet kom tilbake etter kort tid (Ørn, 2011 i Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 14). Menneskene i de åpne russcenene finner med andre ord tilbake til hverandre, til tross for politi-innsats og forflytting.

I 2020 ble Norges første værested for rusmiddelavhengige opprettet i Bergen kommune (Byråd for sosial, bolig og inkludering, Bergen kommune, 2019, s. 12). Værestedet er et forsøk på å skape et alternativt sted og erstatte åpne russcener, som skal hindre forekomsten av vold og kriminalitet i det offentlige rom. I Værestedsrapporten (Audestad et al., 2020) drøftes det om Oslo kommune skal åpne et tilsvarende værested. I februar 2023 kom nyheten om at et værested muligens skal bli opprettet. Leder for Foreningen for Human Narkotikapolitikk, Arild Knutsen er tidligere rusmiddelavhengige og har oppholdt seg i de åpne russcene. Han formidler at denne nyheten kan indikere at samfunnet nå anser rusmiddelavhengige i byen som medmennesker, og ikke som et problem (Forening for human narkotikapolitikk, 2023). Basert på dette kan det forstås at samfunnets holdninger og tilnærming til de åpne russcene, men også overfor rusmiddelavhengige, er under endring.

3. Metodekapittel

3.1 Fenomenologi

Fenomenologi handler om læren om det som viser seg i erfaringen, hvor en utforsker individers egne subjektive opplevelser av en situasjon (Jenssen, 2021, s. 102; Thomassen, 2020a, s. 105). Oppgaven har et fenomenologisk vitenskapelig ståsted, hvor problemstillingen samsvarer med fenomenologien ved at jeg skal utforske rusmiddelavhengiges subjektive opplevelser av fenomenet livskvalitet i de åpne russcenene. Basert på fenomenologien kan en ikke forstå brukerne uten å høre på deres opplevelser av sin egen situasjon, og hvordan de selv forstår den (Thomassen, 2020a, s. 105). Dette er en viktig kunnskapskilde for hvordan sosialarbeidere skal møte mennesker i en gitt situasjon (Ellingsen & Levin, 2015, s. 53; Jenssen, 2021, s. 102).

3.2 Litteraturstudie som metode

I denne oppgaven skal jeg besvare problemstillingen; På hvilken måte kan fellesskap og sosial tilhørighet til åpne russcener påvirke livskvaliteten til rusmiddelavhengige? Metode kan være et verktøy for å samle inn informasjon (data) for å besvare problemstillingen (Dalland, 2020, s. 54). Jeg har valgt litteraturstudie som metode, og skal da besvare oppgavens problemstilling ved bruk av eksisterende litteratur (Aveyard, 2019, s. 2).

Litteraturstudie innebærer å søke, vurdere og analyse eksisterende og relevant litteratur ved bruk av systematisk tilnærming (Aveyard, 2019, s. 2). Metoden kan på denne måten gi et helhetlig bilde, hvor en kan få oversikt og oppsummere litteratur som allerede finnes om temaet (Aveyard, 2019, s. 6). Dette tenker jeg er spesielt viktig i denne oppgaven, hvor den enkelte kan oppleve de åpne russcenene forskjellig fra andre rusmiddelavhengige. Med andre ord kan denne metoden belyse flere sider av et tema, hvor det kan finnes flere sannheter.

3.3 Søkestrategi

I denne litteraturstudien har jeg en systematisk søkestrategi for å identifisere og inkludere all relevant litteratur som kan svare på problemstillingen min. Et systematisk søk kan sikre at resultatet er i overenstemmelse med virkeligheten, hvor jeg inkluderer data som utfordrer min egen hypotese (Dalland, 2020, s. 58). Søket er dermed ikke preget av «cherry picking», som innebærer å ignorere relevant litteratur (Aveyard, 2019, s. 74 og s. 87). Jeg skal videre presentere søkestrategien min, slik at andre kan oppnå samme resultat ved å følge den samme fremgangsmåten (Dalland, 2020, s. 60). Dette for å sikre oppgaven reliabilitet, som er et kriterium for å sikre forskningskvaliteten (Dalland, 2020, s. 58). Reliabilitet handler om å være transparent, slik at andre kan vurdere oppgavens pålitelighet. Dette inkluderer å være transparent angående feilkilder som kan ha påvirket resultatet mitt, som jeg vil komme nærmere inn på i 3.5 Kildekritikk og 3.6 Etske overveielser.

Etter en grundig gjennomgang av ulike databaser, konkluderte jeg at databasene Web of Science og PubMed var mest relevant for mitt tema. Dette fordi jeg i disse databasene fikk minst mulig støy, og flest relevante treff for temaet mitt. Jeg gjorde først et systematisk

litteratursøk i Web of Science, og gjentok dette søket i PubMed. Dette kan gi en indikator på at søkestrategien resulterer i relevant litteratur om temaet (Aveyard, 2019, s. 87). Jeg gjorde i tillegg et siteringssøk i Google Scholar, for å identifisere mer data som kan belyse problemstillingen min (Aveyard, 2019, s. 89). Søkeloggen av litteratursøket mitt vises i vedlegg 1, tabell 1.0. Tabellen viser kombinasjon av søkeord og antall treff, samt hvilken litteratur jeg har valgt.

Litteraturen valgte jeg basert på inklusjons- og eksklusjonskriteriene mine. Kriteriene kan være nyttig for å identifisere litteraturen som svarer på oppgavens problemstilling (Aveyard, 2019, s. 75). Inklusjonskriteriene var litteratur på norsk og engelsk, og norske forhold. Eksklusjonskriteriene var derfor litteratur på andre språk, og utenlandske forhold. Jeg ønsket videre litteratur som belyser brukerens opplevelse og perspektiv om sosiale forhold i de åpne russcenene. Kvalitativ forskning om dette var derfor et inklusjonskriterium. Kvantitativ forskning, og andres perspektiver som sosialarbeiderens perspektiv eller politistategier var dermed eksklusjonskriterier. Det siste eksklusjonskriteriet er rusmiddelavhengige under 18 år, fordi jeg skal undersøke rusmiddelavhengige over 18 år.

3.3.1 Identifikasjon og presentasjon av datamaterialet

Jeg startet identifiseringen basert på inklusjons- og eksklusjonskriteriet om norske og utenlandske forhold. Dette kom frem i flere av artiklenes tittel, hvor jeg også fikk færre treff når jeg inkluderte søkeordet «Norway». Etter en grundig vurdering av treffene fra søkene mine, inkluderte jeg fire forskningsartikler i datamaterialet mitt. Artiklene jeg fant var «Interaction rituals in an open drug scene» av Grønnestad et al. (2020), «The Bench: An open drug scene and its people» av Grønnestad og Lalander (2015), “Stuck in limbo: illicit drug users’ experiences with opioid maintenance treatment and the relation to recovery” av Grønnestad og Sagvaag (2016), og “Group solidarity in a hostile milieu: Immigrant experiences in a street-based drug scene” av Sandøy (2015). Tre av fire av forskningsartiklene er fra samme etnografisk feltarbeid gjennomført av forskeren Grønnestad. I Google Scholar gjennomførte jeg derfor et siteringssøk av forskningsartikkelen «The Bench: An open drug scene and its people» av Grønnestad og Lalander (2014). I dette

søket identifiserte og inkluderte jeg forskningsrapporten «Åpne russcener i Bergen etter stengingen av Nygårdsparken: En studie av strategi, tiltak og brukererfaringer» av Lundeberg og Mjåland (2018). Datamaterialet sin forskningsmetode, formål og utvalg presenteres i vedlegg 2, tabell 1.1.

3.4 Kildekritikk

For å sikre oppgavens reliabilitet skal jeg kritisk vurdere det presenterte datamaterialet. Datamaterialet består av fire forskningsartikler (Grønnestad et al., 2020; Grønnestad & Lalander, 2015; Grønnestad & Sagvaag, 2016; Sandøy, 2015) og en forskningsrapport (Lundeberg & Mjåland, 2018). Det er både styrker og svakheter med disse kildene. Forskningsartikler er det jeg hovedsakelig bør inkludere i litteraturstudien (Aveyard, 2019, s. 46; Dalland, 2020, s. 145). Styrken med forskningsartiklene er at de er publisert i vitenskapelige tidsskrifter, er evidensbaserte, etterprøvbare og fagfellevurdert. Jeg har likevel valgt å inkludere en forskningsrapport. Forskningsrapporter er ikke kvalitetssikret på samme måte som forskningsartikler. Samtidig kan den bidra til at litteraturstudien viser en bredere forståelse av temaet (Aveyard, 2019, s. 47).

Forforståelsen min påvirker også valg av litteratur. Tanken om at åpne russcener kan bidra til sosial tilhørighet er en del av min forforståelse. Dette kan eksempelvis gjøre at jeg leter etter litteratur som støtter opp denne forståelsen. Samtidig vil forskningsmetoden bidra til at jeg inkluderer all litteratur som svarer på problemstillingen. På denne måten er jeg åpen til andre oppfatninger som kan utfordre forforståelsen min (Thomassen, 2020b, s. 170–171).

3.5 Tematisk analyse og validitet

En tematisk analyse innebærer å finne et mønster i datamaterialet (Aveyard, 2019, s. 141) Basert på dette dannes temaer, som vil være hovedfunnene fra datamaterialet mitt. I den tematiske analyse skrev jeg først ut datamaterialet, hvor jeg brukte markeringstusj for å finne et mønster. Deretter systematiserte jeg temaene (funnene) i en tabell. Basert på denne analysen fant jeg temaene 1) Deling av rusmidler, 2) Ensomhet og fremmedgjøring, og

3) Opplevelse av anerkjennelse og forståelse. Tabell 1.2 fremstiller hvilke av datamaterialet som inngår i de tre funnene. Den illustrere oppgavens validitet, som omhandle om en måler det en skal måle (Dalland, 2020, s. 62). I denne oppgaven innebærer dette at drøftingen av funnene svarer på oppgavens problemstilling. Tre av fem artikler/forskningsrapporter inngår i alle temaene. Dette tilsier at oppgavens validitet kan vurderes som høy. Funnene vil bli nærmere presentert og drøftet i kapittel 5.

Datamaterialet// Tema	Deling av rusmidler	Ensomhet og fremmedgjøring	Anerkjennelse og forståelse
The bench: An open drug scene and its people (Grønnestad & Lalander, 2015)	X	X	X
Group solidarity in a hostile milieu: Immigrant experiences in a street-based drug scene (Sandøy, 2015)	X	X	X
Interaction rituals in an open drug scene (Grønnestad et al., 2020)	X	X	X
Stuck in limbo: illicit drug users' experiences with opioid maintenance treatment and the relation to recovery (Grønnestad & Sagvaag, 2016)		X	X
Åpne russcener i Bergen etter stengningen av Nygårdsparken: En studie av strategi, tiltak og brukererfaringer (Lundeberg og Mjåland, 2018)	X	X	

Tabell 1.2: Datamaterialet som inngår i tema (funnet) har en «X».

3.6 Forskningsetikk

Ifølge Dalland (2020, s. 168) innebærer forskningsetikk en vurdering av hele forskningsprosessen opp mot samfunnets normer og verdier. Det er med andre ord viktig å gjøre en etisk overveielse av alt fra valg av tema til måten dataen blir fremstilt og analysert. Dette innebærer å reflektere over hvilke etiske utfordringer forskningen kan medføre (Dalland, 2020, s. 167). Jeg tenker det er viktig å gjøre en etisk overveielse av oppgaven, fordi tema omhandler rusmiddelavhengige som kan anses som en stigmatisert og marginalisert gruppe (NOU 2019: 26, 2019, s. 86). Først og fremst har jeg bevisst valgt å bruke ordet «rusmiddelavhengig», med viten om at andre betegnelser kan være stigmatiserende. Dette handler om kategorisering av individer, hvor individer i en gruppe blir

tilskrevet de samme egenskapene (Eide & Skorstad, 2020, s. 162). Problemet med kategorisering oppstår når kategorier identifiserer personen med problemet. Eksempelvis er «narkoman» og «rusmisbruker» ord som ikke skiller individet fra avhengigheten. En annen etisk overveielse er bruken av andre menneskers opplevelser. Datamaterialet i denne oppgaven innebærer individers egne unike opplevelser og fortellinger, som jeg vil etterstrebe å ikke krenke. Jeg tenker derfor det er viktig å påpeke at feiltolkninger kan oppstå. Feiltolkninger kan oppstå blant annet grunnet at engelsk ikke er mitt morsmål, men det handler også om forforståelsen min. Dette kan bli sett på som en av svakhetene med bruken av litteraturstudie. Aveyard (2019, s. 174) understreker viktigheten av riktig kildehenvisning, men også å skille hva som er formidlet i litteraturen, og hva som er mine tolkninger. Dette ser jeg på som et viktig poeng for å opprettholde en god forskningsetikk i en litteraturstudie.

4. Teorikapittelet

I dette kapittelet presenteres teori som skal anvendes i drøftingen av funnene. Dette for å svare på problemstillingen; På hvilken måte kan fellesskap og sosial tilhørighet til åpne russcener påvirke livskvaliteten til rusmiddelavhengige?

Teorier om livskvalitet vil bli presentert, hvor dette er relevant for å svare på oppgavens problemstilling. Subjektiv og objektiv livskvalitet henger tett sammen, hvor tilfredstillelse av generelle menneskelige behov danner et viktig grunnlag for den subjektive livskvaliteten (Nes et al., 2021). Jeg skal derfor forstå rusmiddelavhengiges livskvalitet gjennom den subjektive opplevelsen av de åpne russcenene, og koble dem til generelle menneskelig behov. Schiefloes (2015, s. 131) behovstriangel vil i denne sammenheng bli anvendt. Teori om komponentene fellesskap og sosial tilhørighet fra behovstriangelet vil bli utdypet i teorikapittelet, fordi teoriene er sentrale i oppgavens problemstilling. Teori om sosial tilhørighet kan ses i sammenheng med teori om sosiale nettverk, sosial kapital og nettverksformer, som jeg skal presentere i dette kapittelet. Til slutt skal jeg presentere teori om rusmiddelavhengighet.

Behovstrianglet: Teori om menneskers grunnleggende behov kan være nyttig for å forstå hva som påvirker livskvaliteten. Schiefloes (2015, s. 131) behovstriangel illustrerer menneskers grunnleggende behov, og er en nyansering og utvikling av Abraham Maslows behovspyramide. Schiefloe presenter tre tilstander (behov) og tre prosesser i behovstriangelet. Tilstandene er trygghet, meningsfullhet og tilhørighet, som er da hjørnene i triangelet. Kort oppsummert handler trygghet om nåværende og fremtidig situasjon, samt materiell og sosial trygghet. Meningsfullhet og tilhørighet kan forstås som det motsatte av fremmedgjøring. Disse behovene er også gjensidig avhengig av hverandre. Eksempelvis er det en forutsetning at behovene meningsfullhet og trygghet i de åpne russcenene blir tilfredsstilt, for å kunne kjenne på tilhørighet til dette miljøet. De tre prosessene i behovstriangelet er fellesskap, anerkjennelse og forståelse (Schiefloe, 2015, s. 131). De tilhørende prosessene er et mål i seg selv, men de må også være til stede for å tilfredsstille de tre behovene.

Fellesskap og skyggeliv: Når individer i en gruppe utvikler en intim solidaritet med hverandre blir et fellesskap dannet (Henriksen & Sande, 1995, s. 62). Rus kan eksempelvis bidra til dannelse av solidaritet, hvor en kan kjenne på en positiv bekreftelse innad i miljøet. Rusmiljøet kan være et fellesskap som muliggjør utviklingen av sosiale bånd, og det kan gi en tilhørighetsfølelse som knytter personen til denne gruppen (Henriksen & Sande, 1995, s. 68). Henriksen og Sande (1995, s. 68) tar i bruk ordet skyggeliv for å forklare hvordan mennesker knytter seg til et fellesskap som rusmiljøet. Et skyggeliv kan forstås som en dannelse av et fellesskap for å håndtere en vanskelig livssituasjon, hvor egne normer og verdier utvikles (Henriksen & Sande, 1995, s. 72). Rusmiddelavhengige kan bli sett på som avvikere i det øvrige samfunnet, og dermed kjenne på en sterk negativ bekreftelse fra omverden. Av denne grunn kan rusmiddelavhengige søke etter et fellesskap som kan muliggjør opplevelsen av anerkjennelse og identitet (Henriksen & Sande, 1995, s. 68-69). På denne måten knytter individet den personlige identitet sin til positive rusopplevelser, hvor en har en følelse av at livssituasjonen er verdig i rusen. Fra individets sitt ståsted kan dette være med på å opprettholde selvrespekt som en verdig person, samt bli verdsatt som et menneske i det fellesskapet som oppstår i rusen. Beskrivelsen av skyggeliv kan også ses i sammenheng med dannelsen av inn- og utgrupper, i teorien om nettverksformer.

Sosial tilhørighet og ensomhet: Sosial tilhørighet er et av menneskets grunnleggende behov, som innebærer å knytte seg til en større sosial og kulturell sammenheng (Schiefløe, 2015, s. 131). Det handler også om å føle seg inkludert og akseptert i de gruppene en ønsker å tilhøre (Barstad & Sandvik, 2015, s. 20). Det kan med andre ord forstås som en følelse som oppstår i gode og trygge relasjoner. En konsekvens av manglende sosial tilhørighet kan være ensomhet. Ensomhet kan derfor føre til dårlig livskvalitet. Ensomhet er på samme måte som sosial tilhørighet en subjektiv opplevelse. Det er ikke det samme som å være alene, men det handler mer om følelser knyttet til å bli utstøtt, uønsket og avvist fra fellesskapet (Halvorsen, 2005, s. 42). Å være alene fører med andre ord nødvendigvis ikke til ensomhet, hvor ensomhet kan oppstå når en er rundt andre mennesker. Knyttet til rusproblematikk er det en sammenheng mellom ensomhetsfølelse og ulike former for rusmiddelbruk (Halvorsen, 2005, s. 141). Eksempelvis kan rusmiddelavhengige oppleve ensomhet i samfunnet fordi en kan føle seg annerledes. Teori om ensomhet kan eksempelvis belyse konsekvensene av manglende sosial tilhørighet for livskvaliteten til rusmiddelavhengige. I denne oppgaven vil jeg derfor anvende teori om sosial tilhørighet og ensomhet for å undersøke hvordan dette påvirker livskvaliteten til rusmiddelavhengige i de åpne russcenene.

Sosialt nettverk og sosial kapital: Sosial kapital er den kapitalformen Pierre Bourdieu knyttet til de ressursene som er tilgjengelig gjennom deltakelse i et nettverk (Schiefløe, 2015, s. 93). Den sosiale kapitalen befinner seg med andre ord i relasjonen mellom individer. De fleste menneskers grunnleggende behov er også tett knyttet til sosiale nettverk og tilgangen på sosial kapital (Schiefløe, 2015, s. 132). Mangel på sosial kapital og da mangel på ressurser i nettverket kan ha konsekvenser på ulikelivsområder, som yrkesliv, økonomi og livskvalitet (Schiefløe, 2015, s. 97). Dette kan forstås som at mangel på et sosialt nettverk og da sosial kapital, kan føre til at mennesker ikke får dekket noe av de grunnleggende behovene, som videre kan påvirke livskvaliteten.

Nettverksformer: Det finnes mange ulike former for sosial kapital. Putnam (2000, s. 31-32) mener det viktigste skille er mellom åpne/inkluderende (bridging) og innadvendte (bonding) nettverksformer. De ulike nettverksformene gir ulike former for sosial kapital. Det er både sosiale fordeler og ulemper med begge disse formene for sosial kapital. Bridging kan

frembringe bredere identiteter og gjensidighet. Det kan handle om å ha et nettverk som inneholder mange ulike og varierende mennesker. Bridging er med andre ord løse nettverksbånd, som kan skape kontakt og tillit mellom ulike grupperinger (Schiefløe, 2015, s. 69). Eksempelvis at rusmiddelavhengige i de åpne russcenene også har et nettverk utenfor dette miljøet. På den andre siden kan bonding sosial kapital binde mennesker tett sammen, gi følelse av tilhørighet og bekrefte identitet (Schiefløe, 2015, s. 69). Denne nettverksformen kan gi individer støtte og bistand i ulike situasjoner (Putnam, 2000, s. 31- 32, Schiefløe, 2015, s. 69). Det som kan forekomme av bonding sosial kapital er sterke inn- og utgrupper, med et skille mellom «oss» og «dem» (Putnam, 2000, s. 32-34). Et nettverk kan dessuten både fremstå som åpne og utadvendte eller lukkede og innadvendte. Det er med andre ord ikke et absolutt skille mellom nettverksformene. I denne oppgaven vil teori om bonding og bridging bli anvendt for å belyse forholdet mellom rusmiddelavhengige i de åpne russcenene og samfunnet ellers.

Rusmiddelavhengighet: Rusmiddelavhengighet kan utvikles ved tilbakevende rusmiddelbruk, som kan komme av et ønske om å lindre fysiske- eller psykiske plager eller sosial vansker (Mørland & Waal, 2016, s. 21). Rusmiddelavhengighet kan med andre ord utvikles grunnet bakenforliggende årsaker til rusmiddelbruken, hvor rusmiddelet kan bli brukt som en løsning på et annet problem. Eksempelvis kan en bakenforliggende årsak være omsorgssvikt i barndommen. Det er videre ulike rusmidler som kan føre til rusmiddelavhengighet (Bramness, 2018, s. 44). Eksempelvis avhengighet av alkohol, amfetamin eller heroin. Rusmiddelavhengighet utvikles nødvendigvis ikke ved å eksperimentere eller ved utprøving av rusmidler. Likevel kan konsekvensen av bruk av et eller flere rusmidler gjentatte ganger med høye nivåer være nevroplastiske endringer, sosiale og psykologiske omstillinger og komplikasjoner (Mørland & Waal, 2016, s. 64). Avhengighetsdiagnosen baseres seg med andre ord på den negative konsekvensen av rusmiddelbruken, og ikke på konsumeringsmengden. (Bramness, 2018, s. 56). En annen diagnose innen rusproblematikk er skadelig bruk av rusmidler (Lossius, 2021, s. 26). Det er ulike syn på om dette burde være to separate diagnoser, hvor det heller burde betraktes som et kontinuum fra mild til alvorlig lidelse (Mørland & Waal, 2016, s. 25). I denne oppgaven skilles ikke diagnosene rusmiddelavhengighet og skadelig bruk.

5. Funn og drøfting

I dette kapittelet skal jeg presentere funnene 1) Deling av rusmidler, 2) Ensomhet og fremmedgjøring, og 3) Opplevelse av anerkjennelse og forståelse. Funnene skal drøftes fortløpende ved å anvende teorien som er presentert i kapittel 4. Dette for å svare på problemstillingen; På hvilken måte kan felleskap og sosial tilhørighet til åpne russcener påvirker livskvaliteten til rusmiddelavhengige?

Funnene skal belyses gjennom eksempler fra informantene i datamaterialet mitt, hvor informantene omtales med fornavn hentet fra datamaterialet. Navnene kan få frem at dette er ulike menneskers opplevelser av de åpne russcenene, hvor erfaringene til rusmiddelavhengige ikke er ensartet. Dette står i samsvar med oppgavens vitenskapelige ståsted, fenomenologien.

5.1 Deling av rusmidler

Mitt første funn er deling av rusmidler i de åpne russcenene (Grønnestad et al., 2020; Lundeberg & Mjåland, 2018; Sandøy, 2015). I Grønnestad et al. (2020, s. 93) forteller eksempelvis Helge at røyking av cannabis anses som en sosial aktivitet, hvor en kan bli jaget vekk og bli ekstremt upopulær hvis en ikke deler røyken. Lignende uttrykkes i Sandøy (2015, s. 235) hvor Ikar deler sin opplevelse av den åpne russcenen. Ikar er rusmiddelavhengig og innvandrer, og forteller at gjennom drikking og røyking av heroin har han fått seg norske venner (Sandøy, 2015, s. 235). Å dele rusmidler med vennene sine kommer også frem i studien til Lundeberg og Mjåland (2018). Eksempelvis forteller Oddny at det ikke er moralsk riktig å selge LAR medisinen sin, men at det er noe annet å låne vekk medisinen til venner som også går på LAR (Legemiddelassistert rehabilitering)(Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 150).

Funnet deling av rusmidler kan ses i lys av teori om felleskap og skyggeliv. Et fellesskap kan oppstå når mennesker utvikler en intim solidaritet med hverandre (Henriksen & Sande, 1995, s. 62). Basert på dette funnet kan deling av rusmidler forstås som en intim solidaritet

mellom rusmiddelavhengige, hvor eksempelvis rusmiddelavhengige deler rusmidler med dem som trenger LAR-medisiner, med venner eller med dem en ønsker å sosialiseres med. Dette kan forstås som et rusritual, som er det viktigste symbolet på et fellesskap i rusmiljøene (Sjælaaen, 2019, s. 51). Med andre ord kan et rusritual tegne opp et skille mellom hvem en ønsker å inkludere i dette fellesskapet. Dette kommer eksempelvis frem i Helge sitt utsagn om at en vil bli jaget vekk hvis en ikke deler cannabisen (Grønnestad et al., 2020, s. 93). Rusritualet kan videre ses i sammenheng med teori om dannelse av skyggeliv. Et skyggeliv oppstår når et fellesskap som åpne russcener dannes, hvor det utvikles egne normer og verdier (Henriksen & Sande, 1995, s. 68). Funnet deling av rusmidler kan oppfattes som en norm og tilegnes en verdi i de åpne russcenene, hvor det knyttes spesifikke regler til eksempelvis deling av cannabis og LAR-medisiner (Grønnestad et al., 2020, s. 93; Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 150). Det blir videre forstått som umoralsk, og får konsekvenser som ekskludering fra fellesskapet hvis en ikke følger normen og verdien om deling av rusmidler. På denne måten kan det forstås at en vil bli inkludert i fellesskapet hvis en følger normen og verdien.

Fellesskapet som oppstår av deling av rusmidler kan videre knyttes opp til rusmiddelavhengiges livskvalitet i de åpne russcenene. Basert på Schiefloes behovstriangel er fellesskap et mål i seg selv, samt en prosess for å tilfredsstillere de grunnleggende behovene trygghet, meningsfullhet og tilhørighet (Schiefloe, 2015, s. 131). Å være en del av et fellesskap kan med andre ord bidra til god livskvalitet. Det kan derfor tolkes at deling av rusmidler kan bidra til rusmiddelavhengiges livskvalitet, ved at et fellesskap kan tilfredsstillere ens grunnleggende behov. Jeg skal videre trekke inn funn som kan eksemplifisere hvordan deling av rusmidler kan bidra til dårlig livskvalitet. Dette kan få frem hvordan livskvalitet kan være en subjektiv opplevelse, hvor de samme forholdene kan oppleves forskjellig (Nes et al., 2021).

I forskningen til Grønnestad et al. (2020), Grønnestad og Lalander (2015), Lundeberg og Mjåland (2018) kommer det frem at deling av rusmidler også kan innebære å konsumere mer eller andre rusmidler enn en hva en muligens ønsker. Eksempelvis i Grønnestad &

Lalander (2015, s. 177) beskrives en situasjon hvor en brennevinsflaske blir delt. I denne sammenheng sier en eldre mann at brennevin er farlig. Til tross for dette drikker han brennevinen. I Lundeberg og Mjåland (2018, s. 167) beskriver Tore hvordan dette presset kan forekomme. Han sier at selgere av rusmidler kan «(...) stappe to (piller) ... i kjeften på deg», hvor selgerne kan si «Ja, det er greit, få en hundrelapp av deg i morgen.» (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 167). Tore forklarer at mange blir utsatt for dette (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 167).

Dette aspektet av funnet kan belyse at rusmiddelbruk kan forstås som et krav for å bli inkludert i fellesskapet til åpne russcener. Funnet kan ses i lys av teori om subjektiv og objektiv livskvalitet (Nes et al., 2021). Fellesskap er et sentralt menneskelig behov, og er et objektivt mål av livskvalitet. Som tidligere drøftet kan et fellesskap oppstå i de åpne russcenene grunnet deling av rusmidler. På den andre siden kan rusmiddelavhengige ha en dårlig subjektiv opplevelse av dette fellesskapet, grunnet rusmiddelpress. På samme måte som at rusmiddelavhengige kan ha en positiv subjektiv opplevelse av fellesskapet. Basert på teori om fellesskap og skyggeliv, kan denne dannelsen av fellesskap oppstå grunnet håndtering av en vanskelig livssituasjon (Henriksen & Sande, 1995, s. 72). Et fellesskap som åpne russcener kan beskytte individene mot den negative bekreftelsen fra omverden, hvor en kan bli sett på som en avviker grunnet rusmiddelbruken. På denne måten kan rusmiddelavhengige ha et ønske om å ta del i dette fellesskapet til tross for et press på å innta mer eller andre rusmidler. Med andre ord kan det tolkes at det handler om et ønske om å bli inkludert i fellesskapet, hvor en kan tilfredsstille blant annet behovet sosial tilhørighet. Dette kan ses i sammenheng med mitt neste funn, ensomhet og fremmedgjøring. Jeg har i denne drøftelsen belyst hvordan rusmiddelavhengige kan oppleve et fellesskap basert på deling av rusmidler forskjellig. På denne måten kan det forstås at livskvaliteten til rusmiddelavhengige blir påvirket på godt og vondt i de åpne russcenene

5.2 Ensomhet og fremmedgjøring

Det andre funnet mitt er at rusmiddelavhengige kan oppleve ensomhet og fremmedgjøring i det øvrige samfunnet. (Grønnestad et al., 2020; Grønnestad & Lalander, 2015; Grønnestad &

Sagvaag, 2016; Lundeberg & Mjåland, 2018; Sandøy, 2015). I denne sammenheng kommer det frem et ønske å ta avstand fra de åpne russcenene for å bli rusfri. Eksempelvis forteller Geir at han ønsker å forlate rusmiljøet, bli rusfri og leve et mer stabilt liv. Samtidig vil han savne menneskene i den åpne russcenen (Grønnestad & Lalander, 2015, s. 175). Lignende kommer til uttrykk i forskningsartikkelen «Stuck in Limbo» (Grønnestad & Sagvaag, 2016). Det blir beskrevet hvordan rusmiddelavhengige i de åpne russcenene kan ønske å ta del i det som anses som det mer veletablerte samfunnet, men opplever å bli ekskludert. Nina og Lene sine historier kan eksemplifisere dette, hvor de tidligere var rusfri og brukte kun LAR medisiner (Grønnestad & Sagvaag, 2016, s. 7). Nina sier «Plutselig er jeg helt alene, rusfri, og barna mine er tatt fra meg (...). Barna, ensomheten, lokalsamfunnet som tar avstand fordi du er rusmiddelavhengig, det er da ting skjer.» (Grønnestad & Sagvaag, 2016, s. 7). Lignende forteller Lene at «når du går inn i det andre livet, så er du ingen» (Grønnestad & Sagvaag, 2016, s. 7). I motsetning opplever Lene å bli inkludert i den åpne russcenen, hvor hun har en identitet og respekt. Av denne grunn opplever hun at det er mer stabilt å bruke heroin og ha tilknytning til de åpne russcenene, enn å bruke LAR-medisiner og ta del i samfunnet ellers. Dette kommer også frem i Sandøy (2015, s. 236), hvor Binyam brukte LAR-medisiner, hadde egen leilighet, men opplevde ikke å passe inn i det veletablerte samfunnet. Av denne grunn returnerte han til den åpne russcenen, hvor han kjente menneskene. I Lundeberg og Mjåland (2018, s. 158) kommer det frem at mange LAR-pasienter har tilknytning til de åpne russcenene, grunnet ensomhet ved å tilbringe tid i egen bolig (Lundeberg & Mjåland, s. 158).

Basert på det presenterte funnet oppfatter jeg at det kan være et skille mellom det veletablerte samfunnet og de åpne russcenene. Den sosiale tilhørigheten og fellesskapet kan på denne måten vokse frem av at rusmiddelavhengige føler seg ensom og fremmedgjort i storsamfunnet. Dannelsen av dette skillet kan ses i lys av teori om sosialt nettverk, sosial kapital og nettverkformer.

Sosial kapital innebærer ressursene i et nettverk (Schiefløe, 2015, s. 93). Åpne/inkluderende (bridging) og innadvendte (bonding) er ulike nettverksformer som gir ulike former for sosial kapital, og kan derfor påvirke livskvaliteten på ulike livsområder (Putnam, 2000, s. 31–32).

Eksempelvis kan det være viktig at rusmiddelavhengige har kontakt med andre utenfor de åpne russcenene, hvis en ønsker å bli rusfri og komme i arbeid. På denne måten kan det være viktig med nettverksformen bridging, hvor den kan skape kontakt og tillit mellom ulike grupperinger (Schiefløe, 2015, s. 69). På en annen side kan nettverksformen bonding binde mennesker tett sammen, gi følelsen av tilhørighet og bekrefte identitet (Schiefløe, 2015, s. 69). I funnet kan det forstås at rusmiddelavhengige kan ha mangel på nettverksformen bridging. Dette kommer frem i erfaringene til informantene som har prøvd å ta del i samfunnet ellers for å bli rusfri, men har opplevd å bli ekskludert. På denne måten kan det tolkes at nettverksformen til rusmiddelavhengige i de åpne russcenene domineres av bonding. En konsekvens av denne nettverksformen kan være dannelse av sterke inn- og utgrupper (Putnam, 2000, s. 32-34).

En inngruppe kan forstås som en avgrenset gruppering som en identifiserer seg sterkt med, hvor et «oss» blir dannet (Schiefløe, 2015, s. 66). På denne måten kan rusmiddelavhengige få en sterk inngruppe i de åpne russcenene. Knyttet opp til funnet, kan den sosiale tilhørigheten og fellesskapet til de åpne russcenene komme av at samfunnet ser på rusmiddelavhengige som en utgruppe. Dette skille mellom inngruppe og utgruppe kommer eksempelvis frem i historiene til Nina, Lene og Binyam (Grønnestad & Sagvaag, 2016, s. 7; Sandøy, 2015, s. 236). Det kan tolkes at de kjenner på identitet og inkludering i de åpne russcenene. I kontrast føler de seg fremmedgjort og ensom i forhold til resten av samfunnet. Det kan med andre ord forstås at det er grunnet et skille mellom «oss» og «dem». I denne sammenheng vil «dem» ikke være bestemte andre, men alle som ikke er en del av de åpne russcenene (Schiefløe, 2015, s. 66). En konsekvens av dette kan derfor være manglende kontakt og tillit mellom samfunnet og menneskene i den åpne russcenen (Schiefløe, 2015, s. 69). I sammenheng med værested som et alternativ for åpne russcener, kan en konsekvens være et sterkere skille mellom «oss» og «dem». Bruker- og pårørende organisasjoner, samt rusmiddelavhengige selv belyser at et værested kan usynliggjøre et problem fra allmennheten, og føre til at gruppen blir ytterligere marginalisert (Audestad et al., 2020, s. 39). Jeg skal videre se hvordan dette skille kan påvirke livskvaliteten til rusmiddelavhengige, sett i lys av behovstriangelet, sosial tilhørighet og ensomhet.

Basert på Schiefloes behovstriangel er sosial tilhørighet et av menneskers grunnleggende behov, hvor blant annet fellesskapet er en prosess til å tilfredsstille dette behovet (Schiefloe, 2015, s. 131). Sosial tilhørighet handler om å føle seg inkludert og akseptert i de gruppene en ønsker å tilhøre (Barstad & Sandvik, 2015, s. 20). Funnet kan belyse at noen rusmiddelavhengige ikke føler seg inkludert og aksept, men fremmedgjort og ensom i storsamfunnet. Dette kan forstås å være en konsekvens av manglende sosial tilhørighet og fellesskap i storsamfunnet, hvor ensomhet omhandler en subjektiv opplevelse av å bli utstøtt, uønsket og avvist fra fellesskapet (Halvorsen, 2005, s. 42). Det kan på denne måten tolkes at rusmiddelavhengige kan skjerme seg for negative følelser som ensomhet og fremmedgjøring, ved å ta del i de åpne russcenene fremfor samfunnet ellers. Eksempelvis kommer dette frem i funnet om LAR-brukere som har tilknytning til de åpne russcenene for å møte på folk, og ikke på grunn av rusmidlene (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 158). I motsetning føler de seg ensom i storsamfunnet. Dette kan tolkes som at noen rusmiddelavhengige ikke får tilfredsstilt behovet sosial tilhørighet i samfunnets ellers. I kontrast kan rusmiddelavhengige tilfredsstille dette behovet gjennom fellesskapet i de åpne russcenene. På denne måten kan det forstås at flere rusmiddelavhengige opplever bedre livskvalitet i dette miljøet enn til i samfunnet ellers. Funnet ensomhet og fremmedgjøring kan også ses i sammenheng med neste funn; opplevelse av anerkjennelse og forståelse. Basert på teori om skyggeliv kan rusmiddelavhengige søke etter et fellesskap i de åpne russcenene for å beskytte seg mot den negative bekreftelsen fra omverden (Henriksen & Sande, 1995, s. 68-69). I kontrast kan en muliggjøre opplevelse av anerkjennelse og identitet i dette miljøet.

5.3 Opplevelse av anerkjennelse og forståelse

Mitt siste funn er opplevelse av anerkjennelse og forståelse. Dette innebærer at rusmiddelavhengige kan oppleve anerkjennelse og forståelse når de deler opplevelser og følelser med andre i de åpne russcenene (Grønnestad et al., 2020; Grønnestad & Lalander, 2015; Sandøy, 2015). I Grønnestad og Lalander (2015, s. 173 og s. 179) kommer dette til uttrykk når informantene snakker om sine krevende bosituasjoner, hvor flere responderer ved å lytte og vise at de kjenner seg igjen i situasjonen til den som deler. Eksempelvis kan flere kjenne seg igjen når Erik forteller at han får lite statlig økonomisk støtte og må derfor bo

et sted han føler seg utrygg (Grønnestad & Lalander, 2015, s. 173). I Sandøy (2015, s. 235) kommer det også frem at rusmiddelavhengige kan relatere til hverandres situasjon. Eksempelvis var det en mann som spurte Rodrigo om rusmidler, hvor han ikke hadde noe å tilby. Rodrigo viste derimot sympati og sier at han forstår hvordan det føles. I Grønnestad et al. (2020, s. 93) uttrykkes denne forståelsen i en situasjon hvor en mann forteller at han har et angstanfall til de andre i den åpne russcenen. Han spør derfor om benzodiazepiner (beroligende piller). Ingen hadde disse pillene, men de tilbydde han om å finne et annet rusmiddel som kunne hjelpe på angstanfallet. En annen informant, Tariq sier at i den åpne russcenen kan en snakke med alt fra nordmenn, afrikanere til afghanere (Sandøy, 2015, s. 237). Tariq forteller at grunnen til at de kan være sosiale er fordi de har de samme problemene.

Jeg skal først se dette funnet i sammenheng med teori om rusmiddelavhengighet. Dette for å belyse hvordan funnet anerkjennelse og forståelse kan ha en sammenheng med bakenforliggende årsaker til rusmiddelavhengigheten. Basert på teori om rusmiddelavhengighet kan rusmidler bli brukt som en løsning på et annet problem. En årsak til tilbakevendende rusmiddelbruk, og da rusmiddelavhengighet, kan altså forekomme grunnet et ønske om å lindre fysiske- eller psykiske plager eller sosiale vansker (Mørland & Waal, 2016, s. 21). Fra det presenterte funnet, kan eksempelvis boligsituasjonen til rusmiddelavhengige anses som et sosialt problem, som også kan føre til fysiske og psykiske plager. Det kommer ikke eksplisitt frem i eksemplene i funnet at det er derfor en ruser seg. På en annen side kan funnet belyse hvordan rusmiddelavhengige anerkjenner og forstår hverandre, fordi en kjenner seg igjen i hverandres erfaringer. Med andre ord kan dette tolkes at denne forståelsen og anerkjennelsen oppstår grunnet at rusmiddelavhengige kan ha opplevd noe lignende.

Funnet kan forstås i sammenheng med forskning som viser at mange rusmiddelavhengige har opplevd omsorgssvikt, fysisk, psykisk og seksuell mishandling (Dube et al., 2001; Felitti & Anda, 2010; Mørland & Waal, 2016, i Wangensteen & Jansen, 2021, s. 132). Dette kan forstås som traumatiske hendelser, som både kan ha forekommet i barndommen, men også

fra livet som rusmiddelavhengig. Rusmiddelbruken, men også fellesskapet til åpne russcener, kan være en måte å håndtere følgene av disse traumene. Eksempelvis i situasjonen hvor en mann fikk angstanfall, og menneskene rundt håndterte dette med å tilby beroligende rusmidler. Dette kan tolkes som at de anerkjente og forstod situasjonen, fordi de muligens har kjent på denne angsten selv. Tariq forteller også at rusmiddelavhengige fra ulike nasjoner kan være sosiale fordi en har de samme problemene (Sandøy, 2015, s. 237). Jeg tolker at dette omhandler at en ser seg selv i den andre, fordi en har mange like livserfaringer. Ifølge Binder(2014, s. 17–18) kan det å ha tillit til at andre anerkjenner og forstår at en har det vondt, tilfredsstillende det grunnleggende behovet trygghet. Det kan med andre ord gi en opplevelse av trygghet grunnet en tillit til relasjonene en har i de åpne russcenene. Basert på behovstriangelet er anerkjennelse og forståelse viktige prosesser for god livskvalitet, og da tilfredsstillende av behovet trygghet (Schiefløe, 2015, s. 131). Funnet kan derfor forstås som at noen rusmiddelavhengige kan få god livskvalitet i dette fellesskapet, gjennom at en opplever en trygghet grunnet anerkjennelse og forståelse for hverandre opplevelser. Jeg skal videre presentere funn om voldsutøvelse i de åpne russcenene, som kan forstås som manglende anerkjennelse og forståelse.

I Lundeberg og Mjåland (2018, s. 179) sin forskningsrapport kommer det frem at åpne russcener kan være preget av vold. Ifølge informantene er menneskene i de åpne russcenene betydelig mer voldsutsatt enn den øvrige befolkningen. 40% av informantene har blitt utsatt for vold den siste måneden, hvor dette ofte er grov vold. I tillegg oppgir 73% at de har vært vitne til vold i en åpen russcene den siste måneden (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 179). I stor grad er årsaken til voldsutøvelsen brudd på gateregler, hvor voldsofferet har pådratt seg narkotikagjeld (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 182). Med andre ord handler voldsutøvelsen hovedsakelig om innkreving av penger for kjøp av narkotika. En konsekvens av dette kan være ekskludering fra de åpne russcenene. Eksempelvis forteller Dag at han ikke kunne oppsøke en åpen russcene fordi han hadde blitt truet om å bli voldtatt (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 183). Det var også andre informanter som måtte holde seg unna de åpne russcenene av lignende grunner.

Dette kan ses i kontrast til det jeg tidligere presentert av funnet, hvor det blir vist forståelse og sympati for andres behov for rusmidler, men også følelser og opplevelser. Voldsutøvelse grunnet manglende betaling kan tolkes som manglende forståelse og anerkjennelse for andres situasjon. Dette kan også føre til negative konsekvenser for tryggheten til rusmiddelavhengige i de åpne russcenene. Eksempelvis kommer dette frem i historien til Dag, hvor han kan oppleve det utrygt å befinne seg i de åpne russcenene, grunnet en trussel om å bli voldtatt (Lundeberg & Mjåland, 2018, s. 183). Av denne grunn kan Dag og andre rusmiddelavhengige oppleve et manglende fellesskap og sosial tilhørighet, hvor jeg oppfatter truslene som en form for ekskludering. Dette kan få frem hvordan de ulike prosessene og behovene i behovstriangelet påvirker hverandre gjensidig. Med andre ord kan voldsutøvelsen påvirke livskvaliteten til rusmiddelavhengige, hvor en kjenner på en utrygghet, samt manglende anerkjennelse og forståelse. Dette kan også gjøre at rusmiddelavhengige ikke får tilfredsstillende behovet sosial tilhørighet, fordi en blir ekskludert fra fellesskapet. I funnet opplevelse av anerkjennelse og forståelse har jeg presentert hvordan dette kan forekomme, men også være mangelfullt i de åpne russcenene. På denne måten kan det tolkes at menneskene i de åpne russcenene kan bidra til god livskvalitet gjennom anerkjennelse og forståelse. Samtidig kan livskvaliteten bli negativt påvirket av voldsutøvelsen, som kan bli sett på som en manglende anerkjennelse og forståelse.

6. Avsluttende kommentar

Gjennom funnene og drøftingen har jeg besvart problemstillingen; På hvilken måte kan fellesskap og sosial tilhørighet til de åpne russcenene påvirke livskvaliteten til rusmiddelavhengige? I det første funnet kan det forstås at deling av rusmidler kan føre til et fellesskap, som kan bidra til rusmiddelavhengiges livskvalitet. Samtidig kan deling av rusmidler forstås som et rusmiddelpress, og derfor kan fellesskap til åpne russcener påvirke livskvaliteten negativt. Dette knyttes videre til neste funn, hvor rusmiddelavhengige kan oppleve ensomhet og fremmedgjøring i storsamfunnet, hvor en i kontrast kjenner på sosial tilhørighet gjennom fellesskapet i de åpne russcenene. Av denne grunn kan det tolkes at noen rusmiddelavhengige opplever bedre livskvalitet i de åpne russcenene enn til samfunnets ellers. Det siste funnet belyser hvordan rusmiddelavhengige kan oppleve

anerkjennelse og forståelse i de åpne rus scenene. Samtidig belyser jeg hvordan det kan være mangel på dette, hvor rusmiddelavhengige kan oppleve utrygghet grunnet vold i de åpne rus scenene. Oppsummert har jeg gjennom funnene og drøftingen belyst at rusmiddelavhengige kan ha ulike opplevelser av fellesskap og sosial tilhørighet til åpne rus scener. Med andre ord kan ulike aspekter i de åpne rus scenene føre til god livskvalitet og andre til dårlig livskvalitet. I tillegg til at ulike rusmiddelavhengige kan oppleve de samme forholdene i de åpne rus scenene forskjellig, og dermed påvirkes livskvaliteten forskjellig.

Fra et sosialfaglig perspektiv kan funnene og drøftingen være viktig kunnskap for tilnærmingen til rusmiddelavhengige i de åpne rus scenene. Dette fordi brukerperspektivet står sentralt i forståelsen og tilnærmingen til hvordan et problem skal håndteres (Ellingsen & Levin, s. 53). Basert på funnene og drøftingen kan det forstås at åpne rus scener er en viktig sosial arena for rusmiddelavhengiges livskvalitet. På denne måten kan stenging av åpne rus scener bidra til dårlig livskvalitet for mange rusmiddelavhengige. Samtidig belyser funnene og drøftingen at flere rusmiddelavhengige i de åpne rus scenene ønsker å ta del i storsamfunnet, men opplever ekskludering og fremmedgjøring. Basert på dette tenker jeg at det er vel så viktig at rusmiddelavhengige har et fellesskap og sosialtilhørighet til samfunnet ellers. Basert på den yrkesetiske verdien om ivaretagelse av brukerens rettigheter, har sosialarbeidere et særskilt ansvar for å bedre levekårene for utsatte grupper i samfunnet (FO, 2021, s. 5). Jeg tenker derfor at sosialarbeidere står sentralt i ivaretagelsen av at rusmiddelavhengige opplever god livskvalitet også i samfunnet generelt.

Litteraturliste:

- Audestad, R., Fauchald, K., & Paulsen, K. (2020). *Utredning av utendørs værested for personer med rusproblemer: En kartlegging av fordeler og ulemper*. Velferdsetaten, Oslo kommune.
<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13378272-1652273181/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Etater%2C%20for%20etaker%20og%20ombud/Velferdsetaten/Fagrapporter%20rusomsorg/Utend%C3%B8rs%20v%C3%A6rested%20for%20personer%20med%20rusproblemer%202020.pdf>
- Aveyard, H. (2019). *Doing a Literature Review in Health and Social Care: A Practical Guide* (4. utg.). Open University Press/ McGraw- Hill Education.
<https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=0&sid=21fc875e-d07f-466a-8f32-02cf2568dc44%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=2753441&db=nlebk>
- Barstad, A., & Sandvik, L. (2015). *Deltaking, støtte, tillit og tilhørighet: En analyse av ulikhet i sosiale relasjoner med utgangspunkt i leveårsundersøkelsene* (IS-2389). Helsedirektoratet.
https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/deltaking-stotte-tillit-og-tilhorighet/Deltaking%20st%C3%B8tte%20tillit%20og%20tilh%C3%B8righet.pdf/_/attachmen t/inline/6259c80f-46e4-4192-ba10-57610a43a855:b9dfc4761f1c80c8405e1f27015665df4cafac79/Deltaking%20st%C3%B8tte%20tillit%20og%20tilh%C3%B8righet.pdf
- Berg, B., Ellingsen, I. T., Levin, I., & Kleppe, L. C. (2015). Hva er sosialt arbeid? I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe (Red.), *SOSIALT ARBEID: EN GRUNNBOK* (s. 19–35). Universitetsforlaget.
- Binder, P.-E. (2014). *DEN SOM VIL GODT: Om medfølelsens psykologi*. Fagbokforlaget.
- Bramness, J. G. (2018). *Hva er avhengighet*. Universitetsforlaget.
- Byråd for sosial, bolig og inkludering, Bergen kommune. (2019). *Handlingsplan mot åpne russcener 2019 til 2022*. Bergen kommune. <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/planer-i->

kommunen/informasjon-om-enkeltplaner/byradsavd-for-barnevern-og-sosiale-tjenester/handlingsplan-mot-apne-russcener-2019-til-2022

Dalland, O. (2020). *METODE OG OPPGAVESKRIVNING* (7. utg.). Gyldendal Akademisk.

Eide, S. B., & Skorstad, B. (2020). *Etikk: Til refleksjon og handling i sosialt arbeid* (4. utg.). Gyldendal.

Ellingsen, I. T., & Levin, I. (2015). Det sosiale i sosialt arbeid. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C.

Kleppe (Red.), *SOSIALT ARBEID: EN GRUNNBOK* (s. 47–64). Universitetsforlaget.

FO. (2021). *Yrkesetiske grunnlagsdokument: For barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. FO.

Forening for human narkotikapolitikk. (2023, februar 14). *Høyre, Venstre og MDG finner sammen om å lage et værested for rusbrukerne. - Endelig, jubler rusaktivist Arild Knutsen*.

<https://www.fhn.no/>. <https://www.fhn.no/hoyre-venstre-og-mdg-finner-sammen-om-a-lage-et-vaerested-for-rusbrukerne-endelig-jubler-rusaktivist-arild-knutsen/>

Grønnestad, T. E., & Lalander, P. (2015). The Bench: An open drug scene and its people. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 32(2), 165–182. <https://doi.org/10.1515/nsad-2015-0018>

Grønnestad, T. E., & Sagvaag, H. (2016). Stuck in limbo: Illicit drug users' experiences with opioid maintenance treatment and the relation to recovery. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 11(1), 31992. <https://doi.org/10.3402/qhw.v11.31992>

Grønnestad, T. E., Sagvaag, H., & Lalander, P. (2020). Interaction rituals in an open drug scene. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 37(1), 86–98. <https://doi.org/10.1177/1455072519882784>

Halvorsen, K. (2005). *Ensomhet og isolasjon i vår tid*. Gyldendal Akademisk.

Hammersland, R., & Barstad, A. (2022). *Humanitære behov i Norge: Status 2022* (Nr. 2022/33).

Statistisk sentralbyrå. [https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-](https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/humanitaere-behov-i-norge.status-2022/_attachment/inline/e2dca5cb-3288-4353-945b-a71ca8d67450:1bf3083ec2b9751ce840d6117237e6954d9b0cdb/RAPP2022-33.pdf)

[kriminalitet/levekar/artikler/humanitaere-behov-i-norge.status-](https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/humanitaere-behov-i-norge.status-2022/_attachment/inline/e2dca5cb-3288-4353-945b-a71ca8d67450:1bf3083ec2b9751ce840d6117237e6954d9b0cdb/RAPP2022-33.pdf)

[2022/_attachment/inline/e2dca5cb-3288-4353-945b-](https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/humanitaere-behov-i-norge.status-2022/_attachment/inline/e2dca5cb-3288-4353-945b-a71ca8d67450:1bf3083ec2b9751ce840d6117237e6954d9b0cdb/RAPP2022-33.pdf)

[a71ca8d67450:1bf3083ec2b9751ce840d6117237e6954d9b0cdb/RAPP2022-33.pdf](https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/humanitaere-behov-i-norge.status-2022/_attachment/inline/e2dca5cb-3288-4353-945b-a71ca8d67450:1bf3083ec2b9751ce840d6117237e6954d9b0cdb/RAPP2022-33.pdf)

Henriksen, Ø., & Sande, A. (1995). *Rus: Fellesskap og regulering*. Kommuneforl.

- Jenssen, D. (2021). *Vitenskapsteori i sosialt arbeid tilnærmingar og normative spørsmål*. Samlaget.
- Lossius, K. (2021). Om å ruse seg. I K. Lossius (Red.), *HÅNDBOK I RUSBEHANDLING* (3. utg., s. 23–40). Gyldendal Akademisk.
- Lundeberg, I. R., & Mjåland, K. (2018). *Åpne russcener i Bergen etter stengingen av Nygårdsparken: En studie av strategi, tiltak og brukererfaringer* (Bergen studies in sociology series nr.1/2017).
- Mørland, J., & Waal, H. (2016). *RUS OG AVHENGIGHET*. Universitetsforlaget.
- Narkotikaforskriften. (2013). *Forskrift om narkotika (narkotikaforskriften)* (FOR-2013-02-14-199). Lovdata. <https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/2013-02-14-199?searchResultContext=2230&rowNumber=1&totalHits=538>
- Nes, R. B., Røysamb, E., Eilertsen, M. G., Hansen, T., & Nilsen, T. S. (2021). *Livskvalitet i Norge* [Folkehelse rapporten]. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/nettpub/hin/samfunn/livskvalitet-i-norge/#hva-er-livskvalitet>
- NOU 2019: 26. (2019). *Utredning fra Rusreformutvalget oppnevnt ved kongelig resolusjon 23. Mars 2018. Avgitt til Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet 19. Desember 2019*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-26/id2683531/>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: Revised and Updated: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster Paperbacks. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/hogskbergen-ebooks/reader.action?docID=4935299&ppg=1>
- Renland, A. (2016). Historisk atlas over Oslos rusmiljøer. *Rus & samfunn*, 10(5), 48–50. <https://doi.org/10.18261/ISSN1501-5580-2016-05-20>
- Sandøy, T. A. (2015). Group solidarity in a hostile milieu: Immigrant experiences in a street-based drug scene. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 22(3), 232–238. <https://doi.org/10.3109/09687637.2014.993921>

Schiefloe, P. M. (2015). *Sosiale landskap og sosial kapital: Nettverk og nettverksforskning* (2. utg.).

Universitetsforlaget.

Sjælaaen, Ø. (2019). *Meningen med rus*. Res Publica.

Thomassen, M. (2020a). Fenomenologiens mange ansikter. I D. Jenssen, M. Kjørstad, S. Seim, & P. A.

Tufte (Red.), *VITENSKAPSTEORI: for sosial- og helsefag* (s. 103–137). Gyldendal Akademisk.

Thomassen, M. (2020b). Hermeneutikken som refleksjon og livsfortolkning. I D. Jenssen, M. Kjørstad,

S. Seim, & P. A. Tufte (Red.), *VITENSKAPSTEORI: for sosial- og helsefag* (s. 162–188).

Gyldendal Akademisk.

Wangensteen, T., & Jansen, S. D. (2021). «Jeg vil jo så gjerne bli en god, trygg og rusfri pappa»:

Erfaringer fra foreldreseminar med pasienter i rusbehandling. *Fokus på familien*, 49(2), 121–

139. <https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2021-02-04>

Waal, H., Clausen, T., Gjersing, L., & Gossop, M. (2014). Open drug scenes: Responses of five

European cities. *BMC Public Health*, 14(1), 853. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-853>

Vedlegg:

Vedlegg 1:

Database	DATO	SØKEORD	Antall treff	Valg av litteratur basert på inklusjons- og eksklusjonskriterier
Web of Science	29.03.23	«Open drug scene»	34	<ul style="list-style-type: none"> - Interaction rituals in an open drug scene (Grønnestad et al., 2020) - The Bench: An open drug scene and its people (Grønnestad & Lalander, 2015)
Web of Science	05.04.23	«Open drug scene» OR «Drug scene» OR “illicit drug scene” NOT youth + Norwegian articles	9	<ul style="list-style-type: none"> - Interaction rituals in an open drug scene (Grønnestad et al., 2020) - The Bench: An open drug scene and its people (Grønnestad & Lalander, 2015) - Stuck in limbo: illicit drug users’ experiences with opioid maintenance treatment and the relation to recovery. (Grønnestad & Sagvaag, 2016) - Group solidarity in a hostile milieu: Immigrant experiences in a street-based drug scene (Sandøy, 2015)
PubMed	04.04.23	“Open drug scene”	20	<ul style="list-style-type: none"> - Interaction rituals in an open drug scene (Grønnestad et al., 2020)
Google Scholar	29.03.23	Siteringssøk* av The Bench: An open drug scene and its people	13	<ul style="list-style-type: none"> - Åpne russcener i Bergen etter stengingen av Nygårdsparken: En studie av strategi, tiltak og brukerfaringer (Lundeberg & Mjåland, 2018)
PubMed	04.04.23	«Open drug scene» OR «Drug scene» OR “illicit drug scene” AND Norway	7	<ul style="list-style-type: none"> - Interaction rituals in an open drug scene (Grønnestad et al., 2020) - Stuck in limbo: illicit drug users’ experiences with opioid maintenance treatment and the relation to recovery (Grønnestad & Sagvaag, 2016)

Tabell 1.0 Søkeloggen med databasene, dato, kombinasjon av søkeord, antall treff og valgt litteratur basert på inklusjons- og eksklusjonskriteriene

Vedlegg 2:

Datamaterialet (Tittel og forfattere)	Forskningsmetode	Formål	Utvalg
Interaction rituals in an open drug scene (Grønnestad et al., 2020)	Etnografisk metode i over 1 år av en åpen russcene i Oslo	En studie for å undersøke om interaksjons ritualer har en påvirkning på personers valg om å være i de åpne russcenene eller returnere etter å ha sluttet å ruse seg	Personer som ofte besøkte den åpne russcenen, som var rundt 70-80 personer. Hovedsakelig menn
The Bench: An open drug scene and its people (Grønnestad & Lalander, 2015)	Etnografisk metode i over 1 år av en åpen russcene i Oslo	Få innsikt i hva stigmatiserte mennesker får ut av å ofte besøke og oppholde seg et sted som er stigmatisert i seg selv	Personer som ofte besøkte den åpne russcenen, som var rundt 70-80 personer. Hovedsakelig menn
Stuck in limbo: illicit drug users' experiences with opioid maintenance treatment and the relation to recovery. (Grønnestad & Sagvaag, 2016)	Etnografisk metode av en åpen russcene i over 1 år i Oslo, samt 11 intervjuer	Få innsikt i hvordan individer som ofte er i de åpne russcenene erfarer Legeassistert rehabilitering (LAR) og undersøke hvordan dette kan påvirke deres recoveryprosess	7 kvinner og 18 menn, 40 år i gjennomsnittsalder
Group solidarity in a hostile milieu: Immigrant experiences in a street-based drug scene (Sandøy, 2015)	Etnografisk metode i den åpne russcenen i en bydel av Oslo, Norge. Dette inkluderte observasjoner, uformelle samtaler, og 17 intervjuer	Utforske sosiale dynamikker og gruppe solidaritet i en tilsynelatende fiendtlig russcene, og for å belyse viktigheten dette miljøet er for en gruppe av innvandrer menn	25 personer som hadde både innvandrerbakgrunn (født utenfor Norge), og tilknytning til de åpne russcenene grunnet bruk av opiater og/eller

			sentralstimulerende midler
Åpne russcener i Bergen etter stengingen av Nygårdsparken: En studie av strategi, tiltak og brukererfaringer (Lundeberg & Mjåland, 2018)	Etnografisk feltarbeid og observasjoner i perioden august 2014- april 2016, primært i området rundt Vågsbussen og ved Strax-huset og tunellen på Damsgård, i Bergen. I tillegg til kvalitative intervjuer med brukere på den åpne russcenen	Studere hvilke konsekvenser strategien mot åpne russcener hatt for brukerne, og hvordan de har opplevd, tolket og reagert på myndighetenes intervensjoner.	I feltarbeidet ble 6 personer fulgt tett gjennom prosjektperioden 17 brukere ble intervjuet, hvor fire stk var kvinner og 13stk var menn, i aldersspennet fra 30-50år

Tabell 1.1 Datamaterialets tittel, forfatter, forskningsmetode, formål med forskningen og utvalget.